

Het euthanasieverhaal van Christophe, 28 jaar

Tussen woede, wanhoop en dood

22 oktober 2014

Na een jarenlange strijd tegen psychotische depressies stapte Christophe De Vos op 2 augustus 2013 uit het leven door euthanasie. Hij was 28. Dit is het verhaal van zijn leven, zijn ziekte en zijn dood, en van zijn uitputtend gevecht in - en met - de Belgische psychiatrie. 'Hoe raar het ook klinkt: zijn sterven was mooi en sereen', getuigt zijn familie een jaar na zijn overlijden. 'Wij zijn ervan overtuigd dat Christophe ongeneeslijk ziek was, maar ook dat hij beter begeleid had moeten worden.'

Twee crèmekoeken en een Cubaanse sigaar

Het is 2 augustus 2013, zeven uur 's ochtends. Christophe De Vos heeft een rustige nacht gehad. 's Nachts is zijn moeder bij hem in bed gekropen. Ze heeft hem zacht gestreeld. 'Ik heb dat wel gevoeld hoor, mams,' zegt de jongeman bij het opstaan, 'maar ik deed alsof ik sliep.'

Zijn vader gaat naar de bakker. Christophe wil twee crèmekoeken, met smaak eet hij ze op. Zijn thuisverpleger arriveert. Hij geeft Christophe een douche. Daarna roken ze samen een laatste Cubaanse sigaar onder de notelaar in de tuin.

Niet veel later, om negen uur, komt zoals afgesproken de huisarts aan die de euthanasie zal uitvoeren. Christophe vraagt hem een laatste keer of 'hij echt niet kan beloven dat ze hem nog kunnen genezen?' 'Sorry, jongen, maar in mijn ogen hebben we alles gedaan', antwoordt de man, 'dus ik kan je dat niet beloven.' 'Oké, dan ga ik nu liggen', zegt Christophe kalm.

De naald voor het infuus gaat in zijn arm. Christophe neemt afscheid van zijn ouders Daniel en Linda, van zijn zus Valérie, zijn schoonbroer Wouter. Dan barst hij uit in een onbedaarlijk huilen. Het is jaren geleden dat hij nog eens geweend heeft, want door de vele antidepressiva die hij slikte kon hij dat niet meer. ‘Bol, je kunt nog altijd nee zeggen’, smeekt zijn moeder. ‘Denk nog eens goed na. Je kunt nog terug.’ Maar Christophe is vastbesloten. ‘Ik ween omdat ik jullie zo veel verdriet doe, maar ik wil wel nog weg. En stop nu maar met wenen, mams, want je maakt mijn T-shirt nat.’

Omringd door zijn naasten slaapt Christophe die ochtend vredevol in. 2 augustus 2013 zou de warmste dag van het jaar worden. Christophe is 28 jaar geworden.

Film van Fellini

‘De weken die aan Christophes dood voorafgingen, waren zo ontspannen dat het surrealistisch werd’, vertelt zijn gezin nu, een jaar later. ‘Het was alsof we in een film van Fellini zaten of in een schilderij van Magritte. Er was een rust over hem gekomen toen hij begin juli 2013 de datum van de euthanasie had vastgelegd. Van de vroege ochtend tot de late avond zaten we hier in de tuin. Familie, vrienden, zijn begeleiders in de home, de burens... allemaal kwamen ze langs om afscheid te nemen. Iedereen was welkom, op zijn voorwaarde dat ze niet zouden proberen om hem van gedachten te doen veranderen. Christophe genoot intens van die laatste weken en dagen. Hij lachte en deed onnozel. Wij werden heen en weer geslingerd tussen gevoelens van liefde, onmacht, woede ook. Godverdomme, Christophe, dachten we soms, je zit hier nu vrolijk te doen, maar over 48 uur ben je er niet meer.

‘Mensen zeggen weleens – goedbedoeld hoor – dat we Christophe het mooiste cadeau hebben gegeven dat je je kind of broer die zo afziet kunt doen, door met hem de weg van de euthanasie te bewandelen. Maar zo zien we dat niet. We hebben hem losgelaten. We hebben hem helpen sterven, omdat er geen andere uitweg was. Ja, als we hadden gewild, hadden we hem tegen kunnen houden. Maar dan had hij het zelf gedaan. En wat was er

dan gebeurd? Christophe heeft een paar keer op de spoorweg gestaan. Stel dat het gelukt was: dan was zijn lichaam geschonden geweest, dan was hij alleen geweest in het uur van de dood. Nu waren we bij hem. Hoe raar het ook klinkt, zijn sterven was mooi en sereen. We hebben bewust afscheid kunnen nemen van elkaar. Dat heeft ons toch nog troost gebracht.’

‘Christophe is op de meest menswaardige manier uit het leven kunnen stappen. Dat was zijn goed recht. Hij wilde geen zelfmoord plegen, hij had schrik om pijn te hebben en geschonden te worden, maar hij kon ook niet meer verder. De jarenlange depressies hadden hem tot de rand van de waanzin gedreven. Hij wilde rust in zijn hoofd, hij wilde verlost worden. Weet u: op zijn veertiende heeft hij een zware operatie ondergaan. Hij heeft daarna vaak verteld hoe zalig hij de narcose had gevonden, dat wegglijden in een diep gedachteloos niets. Dat wilde hij weer. Zijn plan was om eeuwig te slapen.’

Wat voorafging

Christophe wordt geboren op 25 oktober 1984 in Dendermonde. Bij de bevalling gaat het grondig mis; door een zuurstoftekort loopt de jongen een ernstige hersenbeschadiging op. Daardoor is zijn hele linkerkant minder ontwikkeld, Christophe zal de rest van zijn leven in een rolstoel doorbrengen. Mentaal is hij lichtgehandicapt: op talig vlak presteert hij uitstekend – ‘hij kon je echt onder tafel praten’ – maar rekenen is moeilijk. ‘Het was bizar. Zei je iemands geboorte- en sterfjaar, dan kon hij meteen – zo, poef! – zeggen hoe oud die was geworden. Maar vroeg je hem hoeveel 110 min 20 was en hij moest het antwoord schuldig blijven.’

Ondanks zijn handicap beleeft Christophe een gelukkige kindertijd. Tot zijn zesde woont hij met zijn ouders en zus in het toenmalige Zaïre. Daarna verhuist het gezin naar België. ‘Zijn handicap is nooit een issue geweest, ook niet als tiener. We hebben zo veel plezier gemaakt. We hebben de wereld afgereisd. Christophe was zo’n enthousiast en nieuwsgierig jongetje. Hij hield van ruimtevaart, vliegtuigen en klassieke muziek, hij keek graag naar Disneyfilms. Hij kon geweldig tekenen en maakte de mooiste karikaturen. Hij had ook altijd grootse plannen. Eerst wilde Christophe

piloot worden, daarna de nieuwe Dirk Frimout. Nog later zei hij dat hij hersenchirurg wilde worden, dan kon hij eens uitzoeken hoe hij zijn eigen bedrading weer recht kon trekken. Ja, die jongen heeft zijn ambities vaak moeten bijstellen... Maar hij bleef er vrolijk onder – of dat dachten we tenminste.’

Ook op school gaat het prima, tot Christophe zestien is. In het Sint-Gregorius in Gentbrugge, een school voor buitengewoon onderwijs, volgt hij dan de richting OV2, die hem moet voorbereiden om later in een beschutte werkplaats te werken. ‘In de opleiding kwam meer en meer de nadruk te liggen op de stages. Christophe kreeg het zwaar. Hij wilde graag werken, maar probeer jij maar eens een simpele handeling – iets in een doos verpakken – uit te voeren als je linkerhand niet mee wil. Van zijn begeleider kreeg hij voortdurend te horen dat hij niet genoeg zijn best deed en lui was. De lat ligt zo hoog in die beschutte werkplaatsen, er moet écht gepresteerd worden. Toen zijn de zelfmoordgedachten begonnen. Op het moment hadden we dat niet door. Pas jaren later, toen we op zijn kamer een dagboekje vonden waarin hij zijn verdriet had neergeschreven, beseften we hoe diep hij toen al zat.’

In april 2004 – Christophe is dan twintig – krijgt hij te horen dat hij de eindtermen voor OV2 niet zal kunnen halen. Hij moet ‘zakken’ naar de richting OV1, die jongeren voorbereidt op wonen in een tehuis. ‘Christophe heeft dat ervaren als een afgang. Toen is hij gaan nadenken over zijn leven: wat zou hij kunnen betekenen in de maatschappij als hij zelfs niet in een beschutte werkplaats kon gaan werken?’

Christophe verandert van school en gaat naar de vzw Sint-Lodewijk in Wetteren. De school belooft hem te helpen om later als vrijwilliger aan de slag te gaan, zodat hij toch een rol kan spelen in de samenleving. Christophe ziet opnieuw een perspectief. Zijn stemming slaat echter om wanneer hij enkele weken later door het Sint-Lodewijk onder druk gezet wordt om in het nieuwe home van de vzw te gaan wonen. ‘Christophe wilde dat niet, hij had ook nooit op internaat willen gaan. Hij moest hier ook niet weg, maar de directrice zette ons voor het blok. ‘Er is hier nu een plaats

voor hem. Beseffen jullie wel hoe lang de wachtlijsten zijn in de gehandicaptenzorg? Jullie krijgen het hier op een gouden schoteltje aangereikt en jullie wijzen het af?’ We kregen een paar dagen bedenktijd.’

Na veel aarzelen besluit Christophe samen met zijn ouders om het een kans te geven. Bij de start van het nieuwe schooljaar, op 1 september 2004, zal hij verhuizen naar ‘Home Diepenbroek’, hoewel het vooruitzicht hem doodongelukkig maakt. ‘Hij moest er slapen in een miniscuul grijs kamertje, waar zijn rolstoel amper binnen kon. Maar vooral: wonen in een home betekende dat hij overdag niet zou kunnen gaan werken als vrijwilliger. Van de mooie beloftes die de school had gedaan, kwam niets in huis. Hij voelde zich buitenspel gezet. De volgende zomer gingen we met het gezin op vakantie naar Kenia. Je kon toen al zien dat er iets in Christophe geknakt was. Hij was stil en teruggetrokken, zat uren voor zich uit te staren. We zagen hem zo achteruitgaan.’

Het nieuwe schooljaar begint. Christophe neemt zijn intrek in Home Diepenbroek, maar de eerste week al belt hij in paniek naar huis: ‘Mams, paps, kom me halen, want ik ga hier dood.’ ‘Een van de opvoeders had hem gezegd “dat hij maar beter kon wennen aan het home, want dat hij daar voor de rest van zijn leven zou zitten”. Die gedachte sneed Christophe de adem af. Voor zijn zus Valérie opende zich op dat moment de wereld: ze ging studeren, leerde autorijden, trok naar Gent op kot. En voor hem stond alles stil. Hij zag geen enkel perspectief. Hij raakte bezeten van het idee dat hij een parasiet van de maatschappij was, “want hij kreeg een uitkering hoewel hij nooit zou kunnen werken. Zo hoorde het niet!”. Hij ging zich ook zorgen maken over wat er met hem zou gebeuren als wij zouden sterven. Hoe zou hij het ooit in zijn eentje redden? Wie zou er bijvoorbeeld zijn rekeningen betalen als wij er niet meer waren? Dat soort vragen hield hem enorm bezig.’

Na veel discussie met de directie mag Christophe weer thuis komen wonen en gaat hij enkel nog overdag naar het Sint-Lodewijk. Voor de ogen van zijn gezin zakt hij weg in een eerste diepe depressie. Hij sluit zich steeds meer af. ‘Hij was net een zombie. Zijn blik werd dof en angstig, het leek alsof hij

dwars door je heen keek. Hij klaagde over hoofdpijn, hij voelde steken en een druk in zijn hoofd. Nu beseffen we dat dat typische symptomen zijn van een depressie, maar op dat moment wisten we niet wat het was of hoe we moesten reageren. “Ga eens vroeg slapen”, zeiden we. “Neem een Dafalgan en rust wat.”

Op 15 december 2004 gaat Christophe door het lint. Hij heeft een klein schaarstje in de hand en dreigt ermee zichzelf iets aan te doen. Zijn ouders nemen hem mee naar de psychiater die hem Risperdal voorschrijft, een antipsychoticum. ‘Jongen, je mag jezelf niet zo laten gaan, zei die man. Je moet je best doen. Maar als je je niet goed voelt, dan kun je hier een paar druppeltjes van nemen.’

Die avond drinkt Christophe in een onbewaakt moment de hele fles Risperdal leeg. Met spoed wordt hij opgenomen in de psychiatrische afdeling van het ASZ in Aalst. Het is de eerste van vele langdurige opnames in de psychiatrie.

Demonen in zijn hoofd

‘Het leek alsof hij bezeten was. Vroeger zouden ze gezegd hebben dat de duivel in hem gevaren was. Hij kraste zichzelf. Hij was zo agressief. Hij weigerde ons te zien. “Dat zijn mijn ouders”, riep hij door de gang als we eraan kwamen. “De slechtste van de wereld! Shitouders!” Vooral mama kreeg er van langs, “want zij had hem op de wereld gezet”. Hij smeed met zijn lievelings-cd’s naar ons hoofd. Christophe was totaal onherkenbaar geworden.’

Na drie maanden verblijf in het Psychiatrisch Centrum Guislain in Gent komt Christophe er uiteindelijk weer bovenop, maar de demonen in zijn hoofd blijven woest tekeergaan. In de jaren die erop volgen, wordt hij meermaals opgenomen, wanneer de psychotische depressie hem weer eens in zijn macht heeft. ‘Het verliep steeds volgens hetzelfde patroon. Eerst werd hij hyper en euforisch. Dan begon hij te klagen over die verschrikkelijke druk in zijn hoofd. Als hij dan ook nog zei dat hij niet meer goed sliep, wisten we dat we ons konden voorbereiden op een nieuwe diepe

crisis. Christophe voelde dat zelf ook aankomen, maar hij stond er machteloos tegenover. Hij wist dat hij weer zou uitbarsten, dat hij zijn familie weer zou verwensen en hen diep zou kwetsen. Dat wilde hij niet, écht niet. In zijn goede periode had hij daar superveel spijt van.'

De depressieve episodes komen nu steeds sneller na elkaar. 'Eerst zaten er een paar goeie jaren tussen. Daarna was het een kwestie van maanden voor het weer in zijn hoofd ontplofte.' Christophe werd opgenomen in verschillende psychiatrische instellingen: het Dr. Guislain in Gent, het Sint-Alfons (De Steiger) in Gent, het UZ Gent, het psychiatrisch centrum Caritas in Melle. 'Op den duur wist hij dat hij niet meer beter zou worden. Hij werd ook steeds meer moe en de lichamelijke ongemakken namen toe. Hij bezocht de ene psychiater na de andere en die schreven steeds meer pillen voor. Hij probeerde zelfs elektroshocks. Hij hoopte op een wonder, maar de narcoses die hij daarvoor onderging versterkten enkel nog zijn verlangen naar rust.'

Het woord euthanasie valt

In februari 2009 sterft Christophes grootvader. Dat maakt een diepe indruk op de prille twintiger, want de twee zijn altijd heel close geweest. 'Tijdens de begrafenis slaakte Christophe, die dan al jaren niet meer geweest heeft, een dierlijke kreet. Het was huiveringwekkend, het sneed door merg en been. De wanhoop die zich in hem had opgehoopt, moest eruit.'

Twee weken na de begrafenis rijdt Christophe met zijn scooter naar de spoorweg, vlakbij zijn ouderlijk huis in Schellebelle. Hij gaat op de sporen staan, wachtend op een aankomende trein, maar kan op het laatste nippertje gered worden. 'Toen heeft hij voor het eerst het woord euthanasie laten vallen. Wij zijn daar op dat moment niet op ingegaan, maar de dood bleef hem bezig houden. Aan zijn telefoonrekeningen konden we zien dat hij vaak naar de zelfmoordlijn belde. Aan de zoekgeschiedenis van zijn computer merkten we dat hij alles opzocht over euthanasie. Hij las alles wat hij erover kon vinden.' In juni 2010 gaat Christophe een tweede keer op de sporen staan, maar opnieuw wordt hij gered.

De familie zoekt contact met de vzw Ulteam, die mensen begeleidt bij de ‘uitklaring van levenseindevragen’. Christophe kan in april 2011 op gesprek bij een psychiater die verbonden is aan het Centrum. Hij wordt min of meer gerustgesteld: de dokter verzekert hem dat ze zijn vraag om euthanasie héél ernstig neemt. Een jaar later, in april 2012, gaat hij opnieuw langs bij Ulteam, in juni 2012 volgt een derde afspraak samen met zijn hele gezin. Daarna gaat het snel, in maart 2013 heeft Christophe de drie handtekeningen verzameld die nodig zijn om uit het leven te stappen. ‘Wij hoopten dat hem dat rust zou brengen. Je leest vaak dat mensen gerustgesteld zijn als ze weten dat euthanasie mogelijk is en dat slechts een kleine minderheid er uiteindelijk mee doorgaat. Helaas behoorde Christophe bij die kleine minderheid.’

Nochtans leek het leven in het voorjaar van 2013 weer draaglijk voor Christophe. Met zijn zus en schoonbroer gaat hij in februari een weekend naar Londen. ‘We hadden hem dat cadeau gedaan omdat hij had verteld dat hij graag nog eens met de Eurostar wou rijden. We gingen naar het Museum for National History naar de dinosaurussen kijken, we zaten op de London Eye. Het was zo plezant. Christophe leek zich goed te voelen.’ Het gezin bestelt ook een nieuwe scooter voor Christophe. ‘Dat was zijn vrijheid, dus we kozen een model met alles erop en eraan. We hoopten dat dat hem weer zin zou geven om door te gaan.’

De hoop blijkt ijdel. Begin juni rolt Christophe de werkkamer van zijn vader binnen. ‘Paps,’ zegt hij, ik denk dat het moment nu gekomen is’. Hij blaast de nieuwe scooter, waar hij zo naar heeft uitgekeken, af. ‘Achteraf heeft hij ons verteld dat hij die laatste maanden voor ons geprobeerd heeft om te genieten van het leven, maar dat hem dat niet gelukt is. Hij was op. En wij ook. Telkens als we sirenes voorbij hoorden razen, sloeg de schrik ons om het hart: Christophe zal toch niet weer... We moesten hem laten gaan.’

De afspraak voor 2 augustus wordt vastgelegd. Christophe plant zijn begrafenis tot in de kleinste details. Hij schrijft afscheidsbrieven voor zijn familie, die ze pas na zijn dood mogen lezen. ‘Ik wou jullie nog vertellen dat de reden van mijn euthanasie niets met jullie te maken heeft’, schrijft hij.

‘Het heeft alleen te maken met mezelf. Ik ben ongelukkig. Ik weet dat jullie er alles aan gedaan hebben om mijn leven draaglijk te maken, maar ik kan niet meer. Ik ben te ziek om nog verder te leven. Ik kan niet meer leven met mezelf. Ik neem jullie mee in mijn hart, waar ik ook ben. Je moet maar denken: ik ga naar een plek waar iedereen ooit naartoe moet gaan. Ik kies er alleen voor om die reis vroeger te maken. Maar ik zal op jullie wachten en een plaatsje vrijhouden voor jullie.’

‘Samen met die laatste mooie weken hier, waren die brieven het meest fantastische cadeau dat Christophe ons gegeven heeft’, zegt zijn gezin.

Verdriet en kwaadheid

Straks is het 25 oktober, de dag waarop Christophe dertig jaar zou zijn geworden. ‘Hij heeft altijd gezegd dat hij dan een knalfuif wou geven, maar het heeft helaas niet meer mogen zijn. Voor die gelegenheid gaan we een feest organiseren met koffie en gebak bij zijn vrienden in De Beweging. Dat is de instelling waar hij de laatste jaren van zijn leven heeft doorgebracht. Daar is hij graag geweest. De begeleiders hebben veel moeite gedaan om Christophe te leren kennen – want hij was complex en hij liet zich niet makkelijk benaderen. Het was een zeldzaam lichtpunt in de wereld van gehandicapteninstellingen en psychiatrische centra.’

‘We hebben altijd respect gehad voor wat Christophe wilde, maar we kunnen nog niet zeggen dat we zijn dood aanvaard hebben’, zegt zijn familie. ‘Dat is nog iets helemaal anders. We zitten nog met zoveel vragen, zoveel kwaadheid ook. Wij zijn ervan overtuigd dat Christophe ongeneeslijk ziek was, dat hij door het diepe dal van depressies waar hij is doorgedaan niet verder kon leven. Maar ook dat zijn complexe problematiek – zeker in het begin – niet goed onderkend is en dat hij beter begeleid had moeten worden.’

‘Van bij zijn geboorte zijn we op zoek gegaan naar een multidisciplinair team dat Christophe zowel fysiek als mentaal kon begeleiden. Een team dat hem als volwaardig mens zou behandelen. Men heeft de mond vol over geïntegreerde zorgverlening, maar wij hebben ze nooit gevonden. Ze

stoppen iedereen in vakjes en geven ze een catalogusnummer, want daar hangen de uitkeringen aan vast, maar de holistische visie op de mens ontbreekt totaal. We hebben het gevoel dat er door Christophes lichamelijke problematiek nooit echt de gepaste aandacht is geweest voor zijn mentale aandoening. Toen rond zijn twintigste de depressie voor de eerste keer de kop opstak, vroegen we aan de psychologen en agogen van Home Diepenbroek in Wetteren wat we daarmee moesten doen, of ze ons misschien konden doorverwijzen naar een psychiater. Zij zeiden dat ze geen weet hadden dat andere ‘cliënten’ van hen – dat woord alleen al – psychische problemen hadden. Wij hadden het gevoel alleen te staan. Achteraf hebben we gemerkt dat meerdere van hun ‘cliënten’ bij de psychiater liepen, we ontmoetten hen geregeld in de spreekkamer. Maar ze wilden het gewoon niet zien.’

‘We zaten ook in het oudercomité van die school. We hebben daar – en ook op de andere school waar Christophe heeft gezeten – meermaals gevraagd hoe ze het leven zagen voor de jongeren die ze begeleidden, hoe ze dachten hen voor te bereiden op een zinvolle deelname aan de maatschappij. Dat zijn toch geen domme vragen? Intussen is het misschien anders, maar wij hebben nooit een serieus antwoord gekregen.’

‘Christophe heeft ook nooit een goeie plek gevonden in de psychiatrie. Hij zat in een rolstoel, dus stopten ze hem maar in de zaal die ‘toevallig’ toegankelijk voor hem was. Het was zo amateuristisch en geïmproviseerd allemaal. In het Sint-Alfons in Gent zat hij samen met de zwaarste gevallen. Ze konden hem niet bij de drugsverslaafden steken, niet bij de alcoholici en dus zat hij bij patiënten met de mentale leeftijd van drie jaar, die met een pamber aanliepen en hun uitwerpselen over de muren uitsmeerden.... Het was een samenraapsel van mensen die ze elders niet kwijt konden. Het personeelstekort in de psychiatrie is schrijnend. En dus geven ze de patiënten maar pillen, ze spuiten ze plat. Als de patiënt de hele dag wil slapen, dan is dat maar zo.’

‘We zullen ons blijven afvragen waarom er niet meer moeite is gedaan om Christophe psychologisch te begeleiden, met gesprekstherapie of intensieve

bezigheidstherapie. Was er dan geen enkele psycholoog, agoog of psychiater in heel België te vinden die met hem over zijn existentiële angsten kon praten? In plaats daarvan pompten ze hem vol met antidepressiva, om hem koest te houden, terwijl in al die bijsluiters staat dat die de suïcidale neigingen kunnen verergeren. Als we zijn psychiaters daarover aanspraken, wuifden ze onze zorgen weg. ‘Dat is allemaal klinisch getest’, kregen we te horen.’ Ze laten zich brainwashen door de farma-industrie.’

‘Sowieso bleven we als familie voortdurend in de kou staan. ‘Hij is meerderjarig’, was het antwoord dat we kregen als we een gesprek aanvroegen met zijn psychiaters. ‘We kunnen u niets vertellen over Christophe, want dat valt onder het medisch beroepsgeheim of de Wet op de privacy van de patiënten.’ We begrijpen dat de patiënt op de eerste plaats komt, maar ziektebeelden als die van Christophe veroorzaken drama’s binnen gezinnen. We voelden ons buitengesloten en machteloos bij alles wat Christophe overkwam.’

‘Christophe heeft een intens mooi leven gehad, op de laatste duistere jaren na. We hebben tijdens zijn begrafenis een diapresentatie getoond, zodat mensen konden zien dat hij ook veel geluk heeft gekend en dat hij veel meer was dan ‘een zielig geval’ of een ‘aandachtstrekker’. Wij weten nu wat rouwen betekent, ons verwerkingsproces is pas begonnen. We zullen Christophe nooit vergeten. We praten nog elke dag over hem. Voor hem kunnen we niks meer doen, maar misschien kan dit artikel voor andere jongeren in zijn situatie iets teweegbrengen. Wij hopen dat de psychiatrie menswaardiger mag worden, want wij hebben haast negentiende-eeuwse toestanden meegemaakt.’

DOOR ILSE DEGRYSE

De feiten

In 2013 werden in België 3239 gevallen van euthanasie geregistreerd. De overgrote meerderheid van de mensen die op die manier vrijwillig uit het leven stapten, leden aan kanker of hadden ‘een andere verminking’ waarbij de levensverwachting laag wordt ingeschat (73 %). Slechts een kleine

minderheid koos voor euthanasie wegens ondraaglijk psychiatrisch lijden. 61 % van de in 2013 geëuthanaseerden was ouder dan 70. Slechts 14 van de mensen die in 2013 euthanasie kregen, waren tussen de 20 en de 30 jaar.